

BỆNH ĐẬU MÙA KHÍ

Bệnh đậu mùa khí đã xuất hiện tại nhiều quốc gia trên thế giới như: Anh, Tây Ban Nha, Bỉ, Ý, Pháp, Mỹ ... Sau gần 3 tháng bùng phát ra bên ngoài châu Phi, đậu mùa khí chính thức trở thành mối đe dọa lớn cho toàn thế giới, với tốc độ lây lan nhanh và số người mắc đang tăng mạnh ở nhiều nước. Từ 1/1/2022 đến ngày 23/7/2022, đã ghi nhận gần 17.000 trường hợp mắc bệnh đậu mùa khí (trong đó, có 5 trường hợp tử vong) tại 75 quốc gia trên thế giới. WHO ban bố bệnh đậu mùa khí là tình trạng khẩn cấp về sức khỏe toàn cầu.

Tại Việt Nam, đến ngày 23/7/2022 chưa ghi nhận trường hợp mắc bệnh đậu mùa khí tuy nhiên theo các chuyên gia, nguy cơ bệnh đậu mùa khí có thể xâm nhập và gây bệnh ở nước ta là hoàn toàn có thể do bệnh dịch đã ghi nhận ở nhiều quốc gia, sự giao lưu đi lại thuận tiện và có xu hướng gia tăng giữa Việt Nam và các nước trên thế giới, trong khu vực.

1. Bệnh đậu mùa khí là gì?

Đậu mùa khí là một bệnh do vi rút đậu mùa khí gây ra. Đây là bệnh lây nhiễm từ động vật do vi rút gây ra, có nghĩa là bệnh có thể lây lan từ động vật sang người. Bệnh cũng có thể lây truyền giữa người với người.

2. Nguyên nhân gây bệnh đậu mùa khí

Tác nhân chính gây bệnh là một dạng virus thuộc họ Poxviridae, chúng thường sống ký sinh trong cơ thể vật chủ trung gian là các loài thú gặm nhấm. Đa phần người mắc bệnh đậu mùa khí đều sinh sống tại khu vực gần rừng nhiệt đới, cụ thể là các quốc gia ở Tây Phi hoặc Trung Phi.

3. Thời gian ủ bệnh

Thông thường sau khi nhiễm virus gây nên bệnh đậu mùa khỉ thì thời gian ủ bệnh có thể từ 5 đến 21 ngày, tức là sau thời gian đó các triệu chứng đầu tiên của bệnh mới bắt đầu xuất hiện. Một số trường hợp, thời gian ủ bệnh kéo dài trong khoảng từ 7 đến 14 ngày.

4. Triệu chứng bệnh đậu mùa khỉ:

- Sốt (sốt cao từ 38 đến 39 độ C, thường là triệu chứng bệnh đầu tiên);
- Đau đầu dữ dội;
- Đau mỏi lưng và các cơ;
- Ớn lạnh;
- Mệt mỏi uể oải;
- Nổi hạch.

Sau khi có biểu hiện sốt, người bị bệnh đậu mùa khỉ có thể bị phát ban sau đó từ 1 đến 3 ngày. Các dấu phát ban có thể xuất hiện ở:

- Trên khắp gương mặt (95% bệnh nhân mắc bệnh đậu mùa khỉ đều phát ban trên mặt);
- Lòng bàn tay, bàn chân (tỷ lệ phát ban ở lòng bàn tay, bàn chân cũng tương đối cao, lên đến khoảng 75%);
- Miệng;
- Mắt (bao gồm cả giác mạc và kết mạc);
- Cơ quan sinh dục.

5. Đậu mùa khỉ lây qua đường nào?

- Lây trực tiếp khi tiếp xúc với máu, chất lỏng trong cơ thể, giọt bắn đường hô hấp, vết thương trên da hoặc niêm mạc của người bệnh (hoặc của động vật mắc bệnh);

- Ăn thịt động vật bị nhiễm bệnh, tiếp xúc với các vật dụng của người bệnh (chăn ga gối nệm, khăn mặt, quần áo,...) hoặc tiếp xúc với các tổn thương da của người bệnh cũng có thể khiến một người bị nhiễm bệnh đậu mùa khi. Vì thế, nếu sống chung với người đang mắc bệnh đậu mùa khi thì khả năng nhiễm bệnh thường khá cao;

- Lây từ mẹ sang thai nhi và dẫn đến bệnh đậu mùa khi bẩm sinh. Trẻ sơ sinh tiếp xúc gần với mẹ trong quá trình sinh nở và sau khi sinh cũng có nguy cơ nhiễm bệnh cao nếu mẹ đang mắc bệnh;

- Bệnh có thể lây nhiễm qua đường tình dục.

6. Chẩn đoán bệnh đậu mùa khi

❖ Tìm hiểu tiền sử bệnh

Tiền sử bệnh xem đã tiếp xúc với người mắc bệnh hay chưa, từng mắc bệnh chưa hay có vừa đi qua các khu vực đang xuất hiện ca bệnh hay không,... Từ đó, sẽ xác định khả năng nhiễm bệnh đậu mùa khi.

❖ Xét nghiệm

Có thể chỉ định thực hiện xét nghiệm PCR mẫu chất lỏng hoặc các vết thương trên da, từ đó phát hiện virus gây bệnh đậu mùa khi trong cơ thể.

❖ Sinh thiết

Nếu nghi ngờ nhiễm bệnh, bác sĩ có thể yêu cầu người bệnh thực hiện sinh thiết để xác định chính xác việc có nhiễm bệnh hay không;

Trong quá trình chẩn đoán, tầm soát bệnh thường sẽ không thực hiện xét nghiệm máu. Lý do là virus gây nên bệnh đậu mùa khi thường chỉ lưu lại trong máu một thời gian ngắn, khó phát hiện và chẩn đoán chính xác tình trạng bệnh.

7. Điều trị bệnh đậu mùa khi

Tính đến thời điểm hiện tại, chưa có phương pháp hay thuốc đặc trị cho bệnh đậu mùa khi. Bệnh đậu mùa khi có thể tự khỏi trong vòng 2-3 tuần; tuy nhiên hay gặp tổn thương da toàn thân và có hạch to kéo dài 2-3 tuần. Bệnh thường nặng ở trẻ em, phụ nữ có thai hoặc người suy giảm miễn dịch;

Một số loại thuốc được cho là có thể điều trị đậu mùa khi có thể kể đến như: Thuốc kháng vi rút cidofovir, thuốc kháng vi rút mới tecovirimat;

Đặc biệt, ở người bệnh từng tiêm vaccine ngừa bệnh đậu mùa thì vẫn có nguy cơ mắc bệnh đậu mùa khi. Tuy vậy, các triệu chứng bệnh thường nhẹ hơn, không diễn tiến nặng và ít nguy cơ để lại biến chứng, không cần can thiệp;

(Nên chích vaccine trong vòng 4 ngày sau khi nghi ngờ tiếp xúc với bệnh đậu mùa khi hoặc chích trước cho những ai có rủi ro cao mắc bệnh này. Cần thận với những bệnh nhân có bệnh nền hay hệ miễn dịch yếu và không phải ai cũng nên chích vaccine).

8. Các biến chứng thường gặp của bệnh này như sau:

- Nhiễm trùng máu;
- Viêm mô não;
- Viêm phế quản phổi;
- Nhiễm trùng giác mạc, mất thị lực;
- Các vết thương trên da trở nên nghiêm trọng hơn khiến da bong ra thành từng mảng lớn.

9. Biện pháp phòng chống dịch bệnh đậu mùa khỉ

Để chủ động phòng chống dịch bệnh đậu mùa khỉ ở nước ta, Bộ Y tế khuyến cáo người dân chủ động thực hiện các biện pháp phòng bệnh sau:

- Che miệng và mũi khi ho hoặc hắt hơi, tốt nhất che bằng khăn vải hoặc khăn tay hoặc khăn giấy dùng một lần hoặc ống tay áo để làm giảm phát tán các dịch tiết đường hô hấp; rửa tay bằng xà phòng và nước sạch hoặc dung dịch sát khuẩn ngay sau khi ho, hắt hơi. Không khạc nhổ bừa bãi nơi công cộng;
- Thường xuyên rửa tay bằng xà phòng và nước sạch hoặc dung dịch sát khuẩn tay;
- Người có triệu chứng phát ban cấp tính không rõ nguyên nhân kèm theo một hoặc nhiều triệu chứng nghi ngờ cần chủ động liên hệ với cơ sở y tế để được theo dõi, tư vấn kịp thời. Đồng thời, cần chủ động tự cách ly, tránh quan hệ tình dục;
- Tránh tiếp xúc gần với người mắc bệnh đậu mùa khỉ, tránh tiếp xúc trực tiếp với những vết thương, dịch cơ thể, giọt bắn và các vật dụng, đồ dùng bị nhiễm mầm bệnh. Trong trường hợp nơi ở/nơi làm việc có người mắc hoặc nghi ngờ mắc bệnh, cần thông báo cho cơ quan y tế để được tư vấn và xử trí kịp thời, không tự ý điều trị;
- Người đến các quốc gia có lưu hành dịch bệnh đậu mùa khỉ (khu vực Trung và Tây Phi), cần tránh tiếp xúc với động vật có vú (chết hoặc sống) như: động vật gặm nhấm, thú có túi, động vật linh trưởng có thể chứa virus đậu mùa khỉ. Khi quay trở về Việt Nam cần chủ động khai báo với cơ quan y tế địa phương để được tư vấn;
- Đảm bảo an toàn thực phẩm; thực hiện lối sống lành mạnh, tăng cường vận động thể lực, nâng cao sức khỏe.

Chuyên gia dịch tễ của WHO tại Việt Nam, cho rằng Việt Nam chưa có báo cáo ca bệnh nhưng chỉ là vấn đề thời gian, cũng có thể đã có sự lây truyền trong cộng đồng. Chúng ta cần có các biện pháp ứng phó sàng lọc, ngăn chặn không gây lây nhiễm và bảo vệ nhân viên y tế, những người có nguy cơ cao. **“HÃY CÙNG CHUNG TAY ĐẨY LÙI DỊCH BỆNH - VÌ MỘT VIỆT NAM KHỎE MẠNH”.**

Nguồn từ internet